

Bemesten met het gebruiksnormenstelsel: knelpunten en oplossingsrichtingen

Aart van den Ham

In 2006 is in het mest- en mineralenbeleid het MINAS-stelsel vervangen door het Gebruiksnormenstelsel. Daarin wordt bepaald met hoeveel stikstof en fosfaat gewassen jaarlijks maximaal mogen worden bemest. Deze normen worden in de loop van de jaren aangescherpt. Vorig jaar heeft het LEI, in het kader van het LMM project (Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid) een onderzoek gedaan naar de wijze waarop landbouwers bemesten, welke knelpunten ze verwachten of ervaren en welke oplossingen ze in de bedrijfsvoering zien.

Bemestingsdoelen en strategieën

Landbouwers beogen met het bemesten een goede opbrengst en een goede kwaliteit van de gewassen. Voor melkveehouders betekent dit goed en smakelijk ruwvoer voor het vee en voor akker- en tuinbouwers een eindproduct dat aan de eisen van de markt voldoet en waarmee de hoogste financiële opbrengst wordt bereikt. Hoe bemesting jaarlijks vorm krijgt, is enerzijds afhankelijk van metingen aan het gewas en de bodemvruchtbaarheid, anderzijds van de stand van de gewassen en van de weersomstandigheden. Daarbij spelen het inzicht en de ervaring van de ondernemer zelf een belangrijke rol voor het bepalen van het optimale tijdstip en de optimale hoeveelheid van de bemesting voor een goed resultaat.

Verwachte of ervaren knelpunten

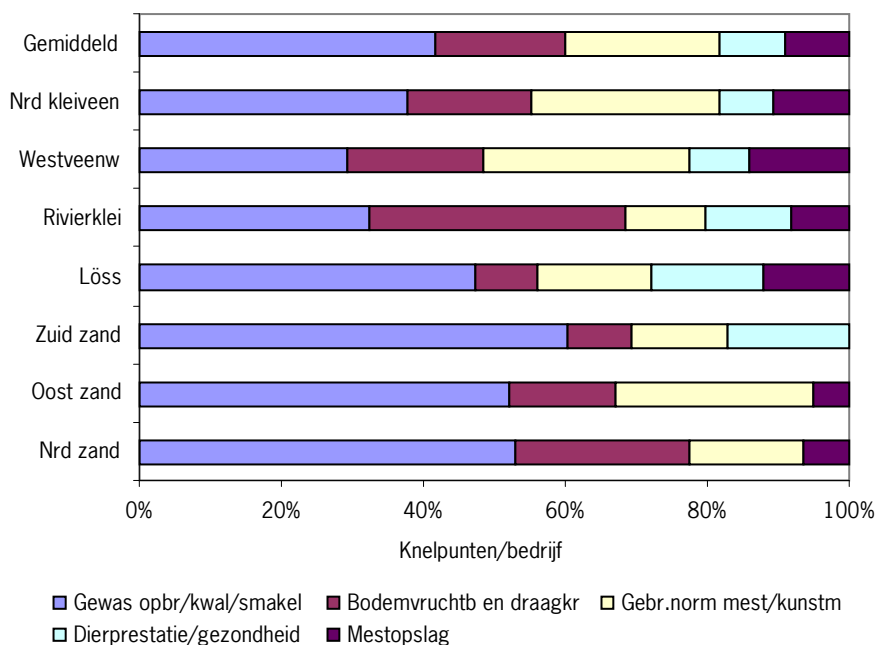
Volgens de ondernemers beperken de steeds scherpere normen de flexibiliteit en handelingsruimte waardoor zij minder goed in kunnen spelen op actuele omstandigheden. Ondernemers vrezen dat ze de regie kwijt raken voor het optimaliseren van de bedrijfsvoering. Zij hebben onvoldoende zicht op de effecten van steeds scherper wordende normen op bodemvruchtbaarheid, opbrengst en kwaliteit van gewassen. Dit ervaren ze als bedreigend. Bovendien kunnen opbrengstniveaus tussen percelen en jaren aanzienlijk verschillen, kan stikstof uit kunstmest, boven een bepaalde norm, niet worden vervangen door dierlijke mest, kan de toegelaten hoeveelheid stikstof niet over de jaren worden verdeeld en is er geen ruimte voor een flexibeler areaal grasland binnen de voorwaarden voor derogatie. Onvoldoende zicht op het effect van de door hen genomen maatregelen op de waterkwaliteit versterkt die vrees.

Knelpunten regionaal verschillend

Hoe zwaar bepaalde knelpunten wegen en bijdragen aan het bovenstaande, verschilt per regio. Dat hangt niet alleen samen met de bedrijfsomstandigheden zoals de draagkracht van de bodem, de geteelde gewassen en de ervaringen van de ondernemers, maar ook met hun ambities en drijfveren. Figuur 1 geeft van die verschillen een beeld voor de melkveehouderij. In het zuidelijk zandgebied hebben de ondernemers in sterke mate het gevoel dat het met de gewasopbrengst en -kwaliteit niet goed zal gaan, terwijl gebrek aan mestopslag hier nauwelijks als een knelpunt wordt ervaren. In het rivierkleigebied spelen juist de gevolgen van een verminderde draagkracht en bodemvruchtbaarheid een grote rol.

Figuur 1

Omvang van de thema's waarop melkveehouders, ingedeeld naar LMM-grondsoortregio, één of meer knelpunten ervaren

O oplossingen

Ondernemers willen de meststoffen zo goed mogelijk benutten, zeker ook de dierlijke mest omdat deze volgens hen, vanwege het gehalte aan organische stof, een goede invloed heeft op vruchtbaarheid en kwaliteit van de bodem. Ze zien dit als de sleutel naar een goed bedrijfsresultaat. Het op het juiste moment toedienen van meststoffen wordt dan steeds belangrijker. Daarom geven ondernemers aan dat voldoende mestopslag op de juiste plaats en mest met een zo goed mogelijk op de gewasbehoefte afgestemde samenstelling belangrijk is. Daarnaast probeert men de meststoffen zo over de gewassen en/of grassneden te verdelen dat dit, volgens hen, tot het beste resultaat leidt. Dat leidt dan soms weer tot andere knelpunten, namelijk dat men gras onderhoudt van latere sneden dat zeer matig van kwaliteit is.

Meer weten:

Rapport 2009-030 *Bemesten met het Gebruiksnormenstelsel. Strategieën, knelpunten en oplossingsrichtingen*